

Seletuskiri

I Sissejuhatus

Käskkirjaga muudetakse piirihalduse ja viisapoliitika rakendamiseks koostatud siseministri 12. detsembri 2023. a käskkirja nr 1-3/143 „Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu meetme nr 2.3 „Koolituse ja koostöö kaudu ühise viisapoliitika toetamine“ toetuse andmise tingimused“ (edaspidi *TAT*).

Eelnõuga lisatakse TATi täiendav tegevus ja lühendatakse lõpparuande esitamise tähtaega ning täpsustatakse selguse huvides sõnastust. Eelnõule kehtib kõik algsete käskkirjade seletuskirjas nimetatud. Tegevuste eelarvetega seonduv teave on leitav rahastamiskavas, TAT käskkirjas ja seletuskirjades.

Eelnõu on koostanud Siseministeeriumi (edaspidi *SiM*) nõunik Aivi Kuivonen (aivi.kuivonen@siseministeerium.ee) koostöös asjaomaste partneritega.

II Käskkirja sisu

- 1) Eelnõu punktis 1 uuendatakse viidet piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (edaspidi *BMVI*) rahastamiskavale ning üldistatakse viiteid siseturvalisuse arengukavale. Arengukava programmid kinnitatakse igal aastal uued, mistõttu peaks muutma ka TATi. Üldisem sõnastus aitab vähendada halduskoormust.
- 2) Eelnõuga lisatakse TATi tegevustoetus täiendava personali palkamiseks välisesindustesse, kus lisatööjõu vajadus on kõige suurem (punkt 2.4.3). Täiendav tööjõud (viisaspetsialistid) võimaldab paremini korraldada välisesinduses viisamenetlusega seotud tööd: jagada ülesandeid nii, et konsul saaks muu hulgas pühenduda rohkem välise teenuseosutaja üle tehtavale regulaarsele järelevalvele ning jagada otsustusprotsessis vastutusala kohalike töötajate ja keskasutustega nii, et maksimaalselt arvestatakse konsuli teadmistega. Tegevustoetusega adresseeritakse muu hulgas Schengeni hindamise soovitusi nr 56 ja 60 välise teenuseosutaja üle järelevalve tõhustamiseks ning viisataotluste läbivaatamise ja otsustusprotsessi parandamiseks.
- 3) TATi täiendatakse punktiga 6.2.6, lisades abikõlblike otseste kulude näitlikku loetellu töökoha loomise kulu. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1148 (edaspidi *BMVI määrus*) VII lisa punkti b kohaselt kaetakse ühise viisapoliitika erieesmärgi saavutamiseks tegevustoetusega personalikulud, sealhulgas koolituskulud, teeninduskulud, seadmete ja taristu hooldus- või remondikulud ning kinnisvara kulud, sealhulgas rendikulud ja kulum, mis tavaprojektide puhul oleksid abikõlblikud vaid kaudse kuluna. Välisteenistuse seadusega¹ kooskõlas loetakse abikõlblikuks ka perekonnaliikmete lähetamisega seotud kulud. Topeltrahastamise riski vältimiseks lisatakse TATi punkt 6.3.2, täpsustades, et tegevustoetuse puhul on kaudsed kulud keelatud.
- 4) TATi punktis 4.3 toodud tabelis parandatakse näitaja BMVI R.2.9 kood, viiakse sihtväärtused kooskõlla rahastamiskavaga ning lisatakse teave täiendava tegevuse kohta. Uue tegevuse lisandumisega tõuseb TATi eelarve 950 000 euronit.

¹ [Välisteenistuse seadus](#)

- 5) Punkti 7.4 täiendatakse klausliga, et toetuse saaja võib eelneval kirjalikul kokkuleppel SiMiga esitada maksetaotlusi tihemini, kui kord kvartalis. Täiendav paindlikkus on vajalik väljamaksete kiirendamiseks ja kontrollijate töökoormuse hajutamiseks.
- 6) TATis täpsustatakse elluviija kohustustega seonduvat. Kehtiva TATi punkti 8.2 kohaselt järgib elluviija ostumenetluse läbiviimise reegleid, kui selline kohustus tuleneb ühendmäärusest. Seega elluviija kohustused ei muutu, sõnastust muudetakse, et vältida mitmetimõistetavusi elluviijale kohalduvate kohustuste osas.
- 7) Punktis 9.2 lühendatakse lõpparuande esitamise tähtaega 45 kalendripäevalt 30 kalendripäevani, arvates projekti abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast. Tegevused kestavad kuni programmperioodi lõpuni. Kuna elluviijale saab toetust välja maksta kuni 31. märtsini 2030. a ja lõppmakse tehakse pärast lõpparuande kinnitamist, on SiMil vaja piisavalt aega, et veenduda tegevuste tulemuslikkuses ja tehtud kulude abikõlblikkuses.
- 8) Punkt 9.8 viiakse kooskõlla rakendatava praktikaga. SiM koostab Euroopa Komisjonile esitatavad seire- ja tulemusaruanded elluviijate aruannete alusel, mistõttu on vajalik, et elluviijad kõrvaldaks puudujäägid aruandluses kiiresti. Tavapäraselt kõrvaldavad elluviijad aruande puudujäägid paari päevaga ning varem sätestatud kohustus, anda parandamiseks vähemalt kümme tööpäeva, ei ole mõistlik.

Muudatused on kooskõlas vastavate seirekomisjoni kinnitatud valikukriteeriumite ja –metoodikaga ning horisontaalsete põhimõtete täitmisega.

Topeltrahastamise riski analüüs

Topeltrahastamise risk on väga madal. Välisministeerium palkab ja lähetab täiendavad viisaspetsialistid Schengeni viisa taotlemisega seotud teenuste tõhusamaks osutamiseks, et ühtlasi täita Schengeni hindamise soovitusi. Viisamenetlejaid on teoreetiliselt võimalik rahastada riigieelarvest. Arvestades riigi rahanduse seisuga, täiendava personali palkamiseks raha puudub, ning Vabariigi Valituse (*edaspidi* VV) suunis on katta võimalikult palju kulusid välisvahenditest. VV 9. jaanuari 2025. a korralduses nr 15 „Perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide meetmete nimekirja kinnitamine“ lisas 1 ei ole ühtegi meetet, mis oleks suunatud Schengeni hindamise puudujääkide kõrvaldamiseks või Eesti välisesinduste mehitamiseks.

Detailse kulude kontrolli teeb SiM siis, kui elluviija on esitanud maksetaotluse. BMVist hüvitatakse vaid kulud, mida teistest allikatest hüvitatud ei ole.

Riigiabi ja vähese tähtsusega abi

TATi lisatud tegevus ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi, kuna on seotud avaliku võimu teostamisega ning toetust ei anta majandustegevuse toetamiseks. Välisministeeriumi põhimääruse § 11 p 10 kohaselt koordineerib Välisministeerium Eesti viisapoliitika kujundamist, korraldab Eesti ja teiste Euroopa Liidu liikmesriikide välisesinduste kaudu viisade andmist koostöös Siseministeeriumiga. Võib möönda, et kaudseteks abisaajateks on ka teatud ettevõtjad, kellelt elluviija või selleks volitatud esindaja tooteid ja teenuseid tellib. Oluline on siinkohal, et sellistel puhkudel on teenuseosutajad leitud hankemenetlusega, mille tulemusena pakub hanke võitja vastu teenust turuhinnaga ning ta ei saavuta sellega eelist. Seega ei ole tegemist riigiabiga.

III Käskkirja vastavus Euroopa Liidu õigusaktidele

Käskkiri on vastavuses Euroopa Liidu õigusega. Käskkirja koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060²;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1148³;

IV Käskkirja mõju

TAT muudatus aitab kaasa otsekohalduva ELi viisaeeskirja, Viisainfosüsteemi määruse ja viisaregistri põhimäärusest tulenevate nõuete täitmisele, et tagada üldsusele pakutava teenuse piisav ja ühtlustatud kvaliteet ning parandada ühise viisapoliitika rakendamist.

V Käskkirja rakendamine

Käskkiri jõustub allkirjastamisel.

VI Käskkirja koostööstamine

Käskkiri koostööstati eelnõude infosüsteemis (EIS) Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Kliimaministeeriumiga.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid – [ELT L 231, 30.6.2021, lk 159–706](#).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapoliitika rahastu. – [ELT L 251, 15.7.2021, lk 48–93](#).